

ด่วนที่สุด

ที่ นร ๐๑๑๐/ผพ๕พ

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

รหัสเรื่อง : ส8769

รับที่ : ๕4285/56

วันที่ : 29 มี.ค. 56

สำนักนายกรัฐมนตรี

ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๑๖๗/๑๘๙

๑๖๗/๑๘๙

๑๖-๔๐

๑๖-๔๐

๒๙ มีนาคม ๒๕๕๖

เรื่อง การตรวจติดตามการแก้ไขปัญหาภัยแล้ง ปี พ.ศ. ๒๕๕๖ ของผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรี
เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๑๑๐/ ๒๒๐๘
ลงวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๕๖ จำนวน ๑๐๐ ชุด

ด้วยสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ขอเสนอเรื่องการตรวจติดตามการแก้ไขปัญหาภัยแล้ง ปี พ.ศ. ๒๕๕๖ ของผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรี มาเพื่อคณะรัฐมนตรีทราบ และพิจารณาเห็นชอบให้หน่วยงานที่รับผิดชอบและเกี่ยวข้องรับผิดชอบและข้อเสนอแนะของผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรี ไปพิจารณาดำเนินการ เนื่องจากการประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ ได้มอบหมายให้สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี (ผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรี) ตรวจติดตามผลการดำเนินการแก้ไขปัญหาภัยแล้ง ปี ๒๕๕๖ ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และรายงานต่อคณะรัฐมนตรีภายในวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๕๖ จึงเข้าข่ายตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๔ (๑๒)

ทั้งนี้ เรื่องดังกล่าวมีรายละเอียด ดังนี้

๑. เรื่องเดิม

คณะรัฐมนตรีในคราวประชุมเมื่อวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ ได้มีมติรับทราบและอนุมัติตามมติคณะกรรมการบริหารจัดการน้ำและอุทกภัย (กบอ.) ครั้งที่ ๑/๒๕๕๖ และครั้งที่ ๒/๒๕๕๖ ในการดำเนินการตามกิจกรรม/แผนงานมาตรการระยะสั้น ๙๐ วัน เพื่อแก้ไขปัญหาภัยแล้ง โดยมอบหมายให้ กบอ. ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำหนดพื้นที่วิกฤตภัยแล้งที่จะต้องดำเนินการแก้ไขปัญหาตามลำดับความสำคัญและเร่งด่วน และเร่งรัดการดำเนินการให้แล้วเสร็จโดยเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งการรวบรวมจัดซื้อจัดหาภาชนะและถังสำหรับกักเก็บและบรรจุน้ำ รวมทั้งการพัฒนาแหล่งน้ำและการขุดเจาะบ่อน้ำบาดาลเพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำ และมอบหมายให้สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี (ผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรี) ตรวจติดตามผลการดำเนินการดังกล่าว และรายงานต่อคณะรัฐมนตรีภายในวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๕๖

๒. เหตุผลความจำเป็นที่ต้องเสนอคณะรัฐมนตรี

เพื่อรายงานผลการตรวจติดตามการดำเนินการแก้ไขปัญหาภัยแล้งของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ ตามที่คณะรัฐมนตรีได้มอบหมายให้ผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรีตรวจติดตาม และให้รายงานผลการตรวจให้ทราบภายในวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๕๖

๓. สำระสำคัญ

ผลการตรวจติดตามการดำเนินการแก้ไขปัญหาภัยแล้งของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ ๓๗ จังหวัด ของผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรี ระหว่างวันที่ ๑๒ - ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๖ สรุปได้ ดังนี้

๓.๑ การดำเนินการในระยะเร่งด่วนของจังหวัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

จังหวัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้มีการดำเนินการแก้ไขปัญหายแล้ง โดยการให้ความช่วยเหลือราษฎรผู้ประสบภัยทั้งในเรื่องของน้ำอุปโภค บริโภค และน้ำเพื่อการเกษตร โดยการแจกจ่ายน้ำดื่ม การขุดบ่อน้ำตื้นและซ่อมแซมระบบประปาหมู่บ้าน เพื่อให้ประชาชนมีน้ำในการอุปโภค บริโภคอย่างเพียงพอ สำหรับในบางพื้นที่ที่ประสบปัญหาแหล่งน้ำดิบที่จะผลิตประปา จังหวัดได้มีการประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และโครงการชลประทานจังหวัดในการสูบน้ำเข้ามาเติมในแหล่งน้ำดิบแล้ว

นอกจากนี้ จังหวัดได้มีการจัดตั้งศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยแล้งระดับจังหวัด อำเภอ เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ นายกเทศมนตรี และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ในฐานะผู้อำนวยการ เป็นผู้สั่งการและดำเนินการตามแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยแล้ง ทั้งนี้ หน่วยงานต่าง ๆ ได้นำข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรีในเรื่องการบริหารจัดการน้ำให้เกิดประโยชน์ รวมทั้งบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ดำเนินการแก้ไขปัญหายแล้งโดยปฏิบัติการ Single Command ร่วมกับการใช้หลัก 2P2R ซึ่งให้ความสำคัญกับน้ำอุปโภคบริโภคเป็นลำดับแรก และได้เร่งรัดดำเนินการจัดหาแหล่งน้ำต้นทุนเพิ่มเติม โดยการสำรวจบ่อบาดาลเก่าที่ถูกทิ้งร้าง และปรับปรุงซ่อมแซม ดำเนินการขุดลอกคู/คลอง/ลำห้วย ที่มีสภาพตื้นเขิน การจัดทำฝนหลวงในพื้นที่ต่าง ๆ ปรับปรุงซ่อมแซมระบบประปาหมู่บ้าน การขุดลอกแหล่งน้ำ แก้มลิง พร้อมก่อสร้างฝาย การปรับปรุงซ่อมแซมอ่างเก็บน้ำ เป็นต้น ตลอดจนการสำรวจความต้องการใช้น้ำของประชาชนในพื้นที่เพื่อให้ความช่วยเหลืออย่างเร่งด่วนต่อไป

๓.๒ ผลการดำเนินการตามแผนป้องกันและแก้ไขปัญหายแล้งในปี พ.ศ. ๒๕๕๖ (ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖)

๓.๒.๑ การดำเนินการตามมาตรการระยะสั้น ๙๐ วัน (๑๕ กุมภาพันธ์ - ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๕๖)

(๑) โครงการจัดซื้อถังบรรจุน้ำ มีเพียงบางจังหวัดที่ได้ดำเนินการจัดซื้อถังบรรจุน้ำเพื่อนำไปติดตั้งในพื้นที่แล้ว บางจังหวัดได้รับอนุมัติงบประมาณแล้ว ยังไม่ได้ดำเนินการจัดซื้อเนื่องจากรอการจัดสรรงบประมาณจากกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และยังมีหลายจังหวัดอยู่ระหว่างการเสนอขอของงบประมาณจากกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และอยู่ระหว่างการสำรวจความต้องการ

(๒) รถบรรทุกเครื่องสูบน้ำ ส่วนใหญ่อยู่ระหว่างการสำรวจความต้องการของอำเภอและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และมีหลายจังหวัดที่ขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย แต่ยังไม่ได้รับการจัดสรร อาทิ จังหวัดขอนแก่นและเชียงใหม่

(๓) จ้างแรงงานราษฎรในพื้นที่ทำฐานรองถังบรรจุน้ำกลาง จังหวัดต่าง ๆ อยู่ระหว่างดำเนินการจ้างอำเภอให้เตรียมการจ้างแรงงาน ทั้งนี้ มีบางจังหวัดที่รอการแจ้งขั้นตอนการปฏิบัติจากกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

๓.๒.๒ การดำเนินการตามมาตรการระยะยาว ในการวางแผนการใช้ประโยชน์จากน้ำอย่างทั่วถึง

จังหวัดที่มีแผนดำเนินการผันน้ำข้ามลุ่มน้ำ ได้แก่ จังหวัดขอนแก่นที่อยู่ระหว่างการศึกษาในภาพรวมตามศักยภาพของแต่ละลุ่มน้ำ นอกจากนี้ กรมชลประทานอยู่ระหว่างการศึกษาโครงการผันน้ำจากแม่น้ำโขงมาสู่พื้นที่การเกษตรของลุ่มน้ำชี ลุ่มน้ำมูล จังหวัดสกลนครได้สร้างระบบสูบน้ำและส่งน้ำทางท่อ และมีแผนการก่อสร้างสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้า พร้อมระบบส่งน้ำ ทั้งนี้ มีหลายจังหวัดได้เสนอโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหายแล้งมายังส่วนกลางตั้งแต่ต้นปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๖ แต่ยังไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณ

๓.๓ การสำรวจความพึงพอใจของประชาชนในการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยแล้งของหน่วยงานภาครัฐ

จากการสุ่มสำรวจกลุ่มตัวอย่างประชาชนในพื้นที่ประสบภัยพิบัติ จำนวน ๔๓๒ คน ผลการสำรวจพบว่า ประชาชนร้อยละ ๗๓ ได้รับความช่วยเหลือแล้ว โดยส่วนใหญ่ร้อยละ ๖๘ ได้รับความช่วยเหลือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด ซึ่งความช่วยเหลือที่ประชาชนส่วนใหญ่ได้รับเป็นความช่วยเหลือเฉพาะหน้า คือ การแจกจ่ายน้ำเพื่อการอุปโภค/บริโภค คิดเป็นร้อยละ ๓๐ รองลงมาเป็นความช่วยเหลือด้านการขุดเจาะ/ซ่อมแซมแหล่งน้ำบาดาล (ร้อยละ ๑๔) และการจัดหาเงินเพื่อการเกษตร/ประมง และการจัดหาภาชนะกักเก็บน้ำ (ร้อยละ ๑๓) ทั้งนี้ ประชาชนร้อยละ ๕๔ มีความพึงพอใจต่อการให้ความช่วยเหลือของหน่วยงานภาครัฐ ในระดับปานกลาง ร้อยละ ๒๕ มีความพึงพอใจน้อย และร้อยละ ๒๑ มีความพึงพอใจมาก แต่อย่างไรก็ดี ประชาชนยังต้องการความช่วยเหลือเพิ่มเติมในด้านต่างๆ โดยความช่วยเหลือลำดับแรกๆ ที่ประชาชนมีความต้องการมากที่สุด คือ ด้านการแจกจ่ายน้ำเพื่อการอุปโภค/บริโภคมามากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการจัดหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร/ประมง การขุดเจาะ/ซ่อมแซมแหล่งน้ำบาดาล และการจัดหาภาชนะกักเก็บน้ำ

๓.๔ ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการ

ผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรีได้ตรวจพบปัญหาอุปสรรคที่สำคัญ ดังนี้

๓.๔.๑ เกษตรกรยังไม่ให้ความร่วมมือกับทางรัฐบาลในการงดการปลูกข้าวนาปรังครั้งที่ ๒ เนื่องจากมีแรงจูงใจด้านราคาข้าวเปลือกที่เกษตรกรได้รับจากการเข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าวของรัฐบาลมีราคาสูง จึงเสี่ยงที่จะทำการปลูกข้าวนาปรังรอบที่ ๒ หากข้าวนาปรังที่ปลูกไว้เกิดความเสียหายยังอาจรวมกลุ่มเรียกร้องให้รัฐบาลช่วยเหลือ ชดเชยค่าเสียหายที่เกิดขึ้นได้

๓.๔.๒ ส่วนราชการบางหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาภัยแล้งขาดการทำงานเชิงบูรณาการ ในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้ทันต่อความต้องการของประชาชน ทั้งนี้ อาจเกิดจากหน่วยงานราชการที่มีหน้าที่ให้ความช่วยเหลือประชาชนได้รับข้อมูลไม่ตรงกับข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น ซึ่งเกิดจากขาดการบูรณาการการทำงานระหว่างส่วนราชการอย่างต่อเนื่อง และเป็นปัจจุบัน

๓.๔.๓ การดำเนินการตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินอุดหนุนราชการ เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๖ เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการช่วยเหลือและการบริหารจัดการของจังหวัด เนื่องจากในจังหวัดที่มีจำนวนอำเภอมาก เมื่อจังหวัดจัดสรรงบประมาณให้อำเภอแล้ว จังหวัดไม่เหลืองบประมาณเพียงพอที่จะบริหารจัดการในภาพรวมได้อย่างมีประสิทธิภาพ และงบประมาณไม่เพียงพออีกหากมีภัยเกิดซ้ำซ้อนขึ้นอีก นอกจากนี้ หลักเกณฑ์ของระเบียบฯ ข้อ ๑๗ ที่กำหนดให้การใช้จ่ายเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติว่าต้องเป็นค่าใช้จ่ายที่ดำเนินการซ่อมแซมให้คืนสู่สภาพเดิมไม่อาจใช้จ่ายเงินเพื่อสร้างสิ่งก่อสร้างหรือสาธารณูปโภคถาวรหรือก่อสร้างใหม่ได้ ส่งผลให้การแก้ไขปัญหาให้แก่ประชาชนเป็นเพียงการบรรเทาปัญหาเบื้องต้น ไม่อาจใช้งบประมาณดำเนินการแก้ไขปัญหาภัยแล้งได้อย่างยั่งยืน และทันต่อความต้องการของประชาชน

๓.๕ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรีได้ให้ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาในระดับพื้นที่แก่หน่วยงานที่ได้ไปตรวจติดตามแล้ว และยังมีข้อเสนอแนะในระดับนโยบายที่สำคัญ ดังนี้

๓.๕.๑ เพื่อให้การแก้ไขปัญหาภัยแล้งแบบบูรณาการสามารถดำเนินการได้สำเร็จในเวลาเร่งด่วน เห็นควรเสนอให้มีการทำ VDO Conference จากส่วนกลางไปยังจังหวัดโดยตรงเพื่อให้เกิดความชัดเจนในการดำเนินโครงการและสามารถเตรียมการไว้ล่วงหน้าได้ดังเช่นที่เคยดำเนินการในช่วงการเกิดอุทกภัย เพื่อแสดงให้เห็นว่ารัฐบาลได้ให้ความสำคัญต่อการแก้ไขปัญหาภัยแล้งที่เริ่มเข้าสู่ภาวะวิกฤติในขณะนี้ด้วย

๓.๕.๒ จังหวัดควรจัดทำโครงการเกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำ และนำเสนอ คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ/คณะกรรมการบริหารงานกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ เพื่อบรรจุ ในแผนพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัด แผนปฏิบัติราชการประจำปีจังหวัด/กลุ่มจังหวัด เพื่อให้จังหวัดสามารถ ดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำอุปโภค/บริโภคในพื้นที่ประสบภัยซ้ำซากของจังหวัดได้ตรง ตามเป้าหมายและความต้องการของประชาชน

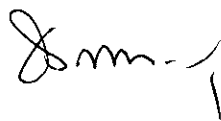
๓.๕.๓ สืบเนื่องจากการประกาศใช้ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินทดรอง ราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ.๒๕๕๖ ซึ่งมีข้อกำหนดที่ไม่เอื้อต่อการช่วยเหลือ ผู้ประสบภัยได้อย่างรวดเร็ว จึงควรมีการกำหนดมาตรการที่ยืดหยุ่นเพื่อให้จังหวัดสามารถบริหารจัดการและ ใช้งบประมาณในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติได้อย่างคล่องตัวเพียงพอและรวดเร็วยิ่งขึ้น

๓.๕.๔ โดยที่การจัดซื้อจัดจ้างกรณีจัดทำโครงการขุดลอกเพื่อเปิดทางน้ำหลายสายใน จังหวัดจะต้องดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างรวมหรือจัดซื้อจัดจ้างแยก ซึ่งขณะนี้ยังไม่มี ความชัดเจน ทั้งนี้ จากการ ประสานงานกับหน่วยงานส่วนกลางได้รับทราบว่า ให้เป็นดุลยพินิจของผู้ว่าราชการจังหวัดในการจัดซื้อจัดจ้าง ในแต่ละกรณี แต่เนื่องจากระยะเวลาที่เหลือในการดำเนินการได้มีการขยายไปจนถึงสิ้นเดือนเมษายน ๒๕๕๖ ซึ่งจังหวัดเห็นว่าอาจดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างตามขั้นตอนของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติมไม่ทันการ จึงเห็นควรที่กรมบัญชีกลางจะได้มีการยกเว้นในกรณีดังกล่าวให้เป็นการ จัดซื้อจัดจ้างวิธีกรณีพิเศษ เพื่อให้การดำเนินการรวดเร็วและมีความคล่องตัวมากยิ่งขึ้น และทันกับระยะเวลาที่ ได้ขยายการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติออกไปจนถึงสิ้นเดือนเมษายน ๒๕๕๖

๔. ข้อเสนอ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดนำเสนอคณะรัฐมนตรีรับทราบและพิจารณาเห็นชอบให้หน่วยงานที่ รับผิดชอบและเกี่ยวข้องรับข้อสังเกตและข้อเสนอแนะของผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรีไปพิจารณา ดำเนินการต่อไปด้วย จักขอบคุณมาก

ขอแสดงความนับถือ

(ศาสตราจารย์พิเศษธงทอง จันทรางศุ)

ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

โทรศัพท์/โทรสาร ๐ ๒๒๘๒ ๖๐๔๑